ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଉପନିଷଦ

(ଉପନିଷତ୍)

Upanishad / उपनिषत्

୧୦୮ ଉପନିଷଦ (ଭାଗ – ୪)

108 Upanishad (Vol – 4)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଉପଦେଷ୍ଟା

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା, ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା

ବେଦ ଉପନିଷଦ

ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକ 'ବେଦ ଯୁଗ'ର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଉପନିଷଦ 'ଷଦ' ଶବ୍ଦରୁ ଆସିଅଛି, ଷଦ ଅର୍ଥାତ 'ବସିବା', ଏଥିରେ ପୂର୍ବରେ 'ଉପ' ଓ 'ନି' କୁ ଯୋଡା ଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ 'ଉପ' ର ଅର୍ଥ ପାଖରେ , 'ନି' ର ଅର୍ଥ ସମ୍ପୁର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ, ତେଣୁ ଉପ-ନି-ଷଦ, ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଲା, ସମ୍ପୁର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସିବା, ଅର୍ଥାତ ସମ୍ପୁର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପଣ ସହିତ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ବେଦର ଶେଷ ଭାଗ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା । **ଉପନିଷଦ**କୁ ବେଦର **ଚତୁର୍ଥ ସ୍ତର** ବା ଅଂଶ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଯେହେତୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକ ବେଦର ଅନ୍ତ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ଏହାକୁ '**ବେଦାନ୍ତ**' ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଅଧିକାଂଶ ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ '**ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା**' ଓ '**ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା**' ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହାକୁ ଅନେକ ଗବେଷକ ବା ପଣ୍ଡିତ ବା ଜ୍ଞାନୀମାନେ ଅନେକ ଆଖ୍ୟା ଦେଇଛନ୍ତି ଯଥା – 'ଆଦି ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ' ଏହାକୁ 'ଆତ୍ମ ଓ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' କହିଛନ୍ତି, 'ମାକ୍ସ ମୁଲ୍ଲେର୍' ଓ 'ପାଉଲ୍ ଡେଉସାନ୍' ଏହାକୁ 'ଗୁପ୍ତ ଶିକ୍ଷା', ଓ 'ପାଟ୍ରିକ୍ ଓଲିଭେଲ୍ଲେ' 'ଲୁକ୍କାୟିତ ଅର୍ଥ', ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ।

ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଯେଉଁ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର, ଶିକ୍ଷା ଓ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଠିକ ରହୁଥିଲା, ସେଇମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଉପନିଷଦ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁଥିଲା । ସେଇଥିପାଇଁ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କୁ "**ଗୁପ୍ତ ବିଦ୍ୟା**" କୁହାଯାଏ ।

ଇତିହାସକାର ଓ ଗବେଷକ ମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ବେଦରେ ସମୁଦାୟ **୧୦୮**ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି । ଏହିସବୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦ ଅଧୀନରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅନୁସାରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ବିଭକ୍ତିକରଣର ପଦ୍ଧତି ଗୁଡିକ ହେଲେ - **ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ**, ଓ **ଯୋଗ** । ଅର୍ଥାତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦର ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକ ଅଛି । (ତଳେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଟେବୁଲରେ ଏହାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତକରଣ ପାଇ ପାରିବେ)

ଏସବୁ ଉପନିଷଦ ଭିତରୁ **ଦଶୋପନିଷଦ,** ଅର୍ଥାତ ୧୦ଟି ଉପନିଷଦକୁ 'ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ' ଭାବରେ ମାନନ୍ତି, ଏଥିରେ, ପରେ ଆଉ ୩ଟି ଉପନିଷଦ ଯୋଗ କରାଯାଇ ଏହାକୁ ୧୩ଟି କରିଦିଆଗଲା । ତେଣୁ **୧୩ଟି ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ**, ସେଗୁଡିକ ହେଲେ - (ଦଶୋପନିଷଦ) - ଇଶ, କେନ, କଠ, ପ୍ରଶ୍ନ, ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଐତରେୟ, ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ ଓ ବୃହଦାରଣ୍ୟକ, (ଅତିରିକ୍ତ) - କୌଷୀତକି, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର ଓ ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ ।

ବେଦ - ଉପନିଷଦ ସଂଗଠନ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ନ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଋଗ୍ ବେଦ	୧୦	ଐତରେୟ, କୌଷୀତକି	ଆତ୍ମବୋଧ, ମୁଦ୍ଗଲ	ନିର୍ବାଣ	ତ୍ରିପୁରା, ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ବହ୍ବୃଚ,	-	ଅକ୍ଷମାଳିକା	ନାଦବିନ୍ଦୁ
ସାମବେଦ	୧୬	ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ, କେନ	ବଜ୍ରସୂଚୀ, ମହା, ସାବିତ୍ରୀ,	ଆରୁଣେୟ, ମୈତ୍ରେୟ, ସଂନ୍ୟାସ, କୁଣ୍ଡିକା	-	ବାସୁଦେବ, ଅବ୍ୟକ୍ତ	ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲ, ଜବାଲି	ଯୋଗଚୂଡାମଣି, ଦର୍ଶନ
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	୩୨	କଠ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଶ୍ବେତାଶ୍ବତର, ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ,	ସର୍ବସାର, ଶୁକରହସ୍ୟ, ସ୍କନ୍ଦ, ଗର୍ଭ, ଶାରୀରକ, ଏକାକ୍ଷର, ଅକ୍ଷି	ବ୍ରହ୍ମ, ଅବଧୂତ, କଠଶ୍ରୁତି	ସରସ୍ବତୀ ରହସ୍ୟ	ନାରାୟଣ, କଳି ସନ୍ତରଣ	କୈବଲ୍ୟ, କାଳାଗ୍ନି ରୁଦ୍ର, ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତି, ରୁଦ୍ରହୃଦୟ, ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ	ଅମୃତବିନ୍ଦୁ, ତେଜୋବିନ୍ଦୁ, ଅମୃତନାଦ, କ୍ଷୁରିକା, ଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୁ, ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା, ଯୋଗତତ୍ତ୍ବ, ଯୋଗଶିଖା, ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ, ବରାହ
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	୧୮	ଈଶ, ବୃହଦାରଣ୍ୟକ	ସୁବାଲ, ମନ୍ତ୍ରିକ, ନିରାଲମ୍ବ, ପୈଙ୍ଗଲ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ, ମୁକ୍ତିକା	ଜାବାଲ, ଭିକ୍ଷୁକ, ତୁରୀୟାତୀତ ଅବଧୂତ, ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ, ଶାଟ୍-ୟାୟନୀୟ,	-	ତାରସାର	-	ଅଦ୍-ବୟ ତାରକ, ହଂସ, ତ୍ରିଶିଖ-ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମଣ୍ଡଳ-ବ୍ରାହ୍ମଣ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ନ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଅଥର୍ବ ବେଦ	୩୨	ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ପ୍ରଶ୍ନ,	ଆତ୍ମା, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର	ଆଶ୍ରମ, ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ, ପରମହଂସ, ପରମହଂସ ପରିବ୍ରଜକ, ପରଂବ୍ରହ୍ମ,	ସୀତା, ଦେବୀ, ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ, ଭାବନ	ନୃସିଂହ ତାପନୀୟ, ମହାନାରାୟଣ, ରାମ ରହସ୍ୟ, ରାମ ତାପନୀୟ, ଗୋପାଳ-ତାପନୀ, କୃଷ୍ଣ, ହୟଗ୍ରୀବ, ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ, ଗରୁଡ଼	ଅଥର୍ବସିରସ୍, ଅଥର୍ବଶିଖା, ବୃହଜ୍ଜାବାଲ, ଶରଭ, ଭସ୍ମଜାବାଲ, ଗଣପତ୍ୟର୍ଥବ ଶୀର୍ଷ	ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ, ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ, ମହାବାକ୍ୟ
ସର୍ବମୋଟ	୧୦୮	୧୩	୨୧	୧୯	୮	୧୪	୧୩	୨୦

ପ୍ରୀୟ ପାଠକ,

ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ଉପଲବ୍ଧ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ତର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ଭୁଲ୍ କିମ୍ବା ତୃଟିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ଏହା କେବଳ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କରଣ ଅଟେ । ଏହି ଉପନିଷଦ ସଂସ୍କରଣରେ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ "ଇଶାଦି ବିଂଶୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦଃ" ପୁସ୍ତକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ସମସ୍ତ ସାବଧାନ, ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ଓଡିଆରେ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଭୁଲ୍ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇପାରେ, ଯଦି କିଛି ତୃଟି ରହିଯାଇଥାଏ, ତାହା ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଆଶାକରୁଛି, ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ଜ୍ଞାନଲିପ୍ସୁ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ, ତଥା ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୧୦.୦୯.୨୦୨୧
ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ
ସଂପାଦକ
ସଂସାରଫଳ, ପଚାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡା, ଓଡିଶା

ଶୈବ ଉପନିଷଦ

(Shaiva Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲ ଉପନିଷଦ

(Rudrakshajabalopanisat / Rudrakshajabala Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଓମ ପ୍ରକାଶ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ ଓମ ପ୍ରକାଶ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

ମଧ୍ୟଖଣ୍ଡୀ, ଶ୍ରୀବଳଦେବଜୀୟୁ

କେନ୍ଦ୍ରାପଡା, ଓଡିଶା

opsarangi@gmail.com

ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲୋପନିଷତ୍ / ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲୋପନିଷତ୍ ।।

ରୁଦ୍ରାକ୍ଷୋପନିଷଦ୍ବେଦ୍ୟଂ ମହାରୁଦ୍ରତୟୋଜ୍ଜ୍ୱଲମ୍ ।
ପ୍ରତିୟୋଗିବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ଶିବମାତ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥ ହୈନଂ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଂ ଭୁସୁଣ୍ଡଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ କଥଂ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷୋତ୍ପତ୍ତିଃ ।
ତଦ୍ଧାରଣାତ୍କିଂ ଫଲମିତି । ତଂ ହୋବାଚ ଭଗବାନ୍-କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଃ ।
ତ୍ରିପୁରବଧାର୍ଥମହଂ ନିମୀଲିତାକ୍ଷୋଽଭବମ୍ ।
ତେଭ୍ୟୋ ଜଲବିନ୍ଦବୋ ଭୂମୌ ପତିତାସ୍ତେ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷା ଜାତାଃ ।
ସର୍ବାନୁଗ୍ରହାର୍ଥାୟ ତେଷାଂ ନାମୋଚ୍ଚାରମାତ୍ରେଣ ଦଶଗୋପ୍ରଦାନଫଲଂ
ଦର୍ଶନସ୍ପର୍ଶନାଭ୍ୟାଂ ଦ୍ୱିଗୁଣଂ ଫଲମତ ଊର୍ଧ୍ୱଂ ବକ୍ତୁଂ ନ ଶକ୍ନୋମି ।

ତତ୍ରୈତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ––––
କସ୍ମିଂସ୍ଥିତଂ ତୁ କିଂ ନାମ କଥଂ ବା ଧାର୍ୟତେ ନରୈଃ ।
କତିଭେଦମୁଖାନ୍ୟତ୍ର କୈର୍ମନ୍ତ୍ରୈର୍ଧାର୍ୟତେ କଥମ୍ ।। ୧ ।।

ଦିବ୍ୟବର୍ଷସହସ୍ରାଣି ଚକ୍ଷୁରୁନ୍ମୀଲିତଂ ମୟା ।
ଭୂମାବକ୍ଷିପୁଟାଭ୍ୟାଂ ତୁ ପତିତା ଜଲବିନ୍ଦବଃ ।। ୨ ।।

ତତ୍ରାଶ୍ରୁବିନ୍ଦବୋ ଜାତା ମହାରୁଦ୍ରାକ୍ଷବୃକ୍ଷକାଃ ।
ସ୍ଥାବରତ୍ୱମନୁପ୍ରାପ୍ୟ ଭକ୍ତାନୁଗ୍ରହକାରଣାତ୍ ।। ୩ ।।

ଭକ୍ତାନାଂ ଧାରଣାପ୍ପାପଂ ଦିବାରାତ୍ରିକୃତଂ ହରେତ୍ ।
ଲକ୍ଷଂ ତୁ ଦର୍ଶନାତ୍-ପୁଣ୍ୟଂ କୋଟିସ୍ତଦ୍ଧାରଣାଦ୍-ଭବେତ୍ ।। ୪ ।।

ତସ୍ୟ କୋଟିଶତଂ ପୁଣ୍ୟଂ ଲଭତେ ଧାରଣାନ୍ନରଃ ।
ଲକ୍ଷକୋଟିସହସ୍ରାଣି ଲକ୍ଷକୋଟିଶତାନି ଚ ।। ୫ ।।

ତଜ୍ଜପାଲ୍ଲଭତେ ପୁଣ୍ୟଂ ନରୋ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଧାରଣାତ୍ ।
ଧାତ୍ରୀଫଲପ୍ରମାଣଂ ୟଚ୍ଛ୍ରେଷ୍ଠମେତଦୁଦାହୃତମ୍ ।। ୬ ।।

ବଦରୀଫଲମାତ୍ରଂ ତୁ ମଧ୍ୟମଂ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ବୁଧୈଃ ।
ଅଧମଂ ଚଣମାତ୍ରଂ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରକ୍ରିୟୈଷା ମୟୋଚ୍ୟତେ ।। ୭ ।।

ବ୍ରାହ୍ମଣାଃ କ୍ଷତ୍ରିୟା ବୈଶ୍ୟାଃ ଶୂଦ୍ରାଶ୍ଚେତି ଶିବାଜ୍ଞୟା ।
ବୃଥା ଜାତାଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ତୁ ତଜ୍ଜାତୀୟାଃ ଶୁଭାକ୍ଷକାଃ ।। ୮ ।।

ଶ୍ୱେତାସ୍ତୁ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଜ୍ଞେୟାଃ କ୍ଷତ୍ରିୟା ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣକାଃ ।
ପୀତାସ୍ତୁ ବୈଶ୍ୟା ବିଜ୍ଞେୟାଃ କୃଷ୍ଣାଃ ଶୂଦ୍ରା ଉଦାହୃତାଃ ।। ୯ ।।

ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବିଭୃୟାଚ୍ଛ୍ୱେତାନ୍ରକ୍ତାନ୍ରାଜା ତୁ ଧାରୟେତ୍ ।
ପୀତାନ୍ୱୈଶ୍ୟସ୍ତୁ ବିଭୃୟାତ୍କୃଷ୍ଣାଞ୍ଛୂଦ୍ରସ୍ତୁ ଧାରୟେତ୍ ।। ୧୦ ।।

Not For Commercial Use

ସମାଃ ସ୍ନିଗ୍ଧା ଦୃଢାଃ ସ୍ଥୂଲାଃ କଣ୍ଟକୈଃ ସଂଯୁତାଃ ଶୁଭାଃ ।
କୃମିଦଷ୍ଟଂ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନଂ କଣ୍ଟକୈର୍ହୀନମେବ ଚ ।। ୧୧ ।।

ବ୍ରଣଯୁକ୍ତମଯୁକ୍ତଂ ଚ ଷଡ୍-ରୁଦ୍ରାକ୍ଷା ବିବର୍ଜୟେତ୍ ।
ସ୍ୱୟମେବ କୃତଂ ଦ୍ୱାରଂ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ସ୍ୟାଦିହୋତ୍ତମମ୍ ।। ୧୨ ।।

ୟତ୍ତୁ ପୌରୁଷୟତ୍ନେନ କୃତଂ ତନ୍ମଧ୍ୟମଂ ଭବେତ୍ ।
ସମାନ୍ସ୍ନିଗ୍ଧାନ୍ଦୃଢାନ୍ସ୍ଥୂଲାନ୍-କ୍ଷୌମସୂତ୍ରେଣ ଧାରୟେତ୍ ।। ୧୩ ।।

ସର୍ବଗାତ୍ରେଣ ସୌମ୍ୟେନ ସାମାନ୍ୟାନି ବିଚକ୍ଷଣଃ ।
ନିକଷେ ହେମରେଖାଭା ୟସ୍ୟ ରେଖା ପ୍ରଦୃଶ୍ୟତେ ।। ୧୪ ।।

ତଦକ୍ଷମୁତ୍ତମଂ ବିଦ୍ୟାତ୍ତଦ୍ଧାର୍ୟଂ ଶିବପୂଜକୈଃ ।
ଶିଖାୟାମେକରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ତ୍ରିଶତଂ ଶିରସା ବହେତ୍ ।। ୧୫ ।।

ଷଟ୍ତ୍ରିଂଶତଂ ଗଲେ ଦଧ୍ୟାଦ୍ବାହୋଃ ଷୋଡଶ ଷୋଡଶ ।
ମଣିବନ୍ଧେ ଦ୍ୱାଦଶୈବ ସ୍କନ୍ଧେ ପଞ୍ଚଶତଂ ବହେତ୍ ।। ୧୬ ।।

ଅଷ୍ଟୋତ୍ତରଶତୈର୍ମାଲାମୁପବୀତଂ ପ୍ରକଲ୍ପୟେତ୍ ।
ଦ୍ୱିସରଂ ତ୍ରିସରଂ ବାପି ସରାଣାଂ ପଞ୍ଚକଂ ତଥା ।। ୧୭ ।।

ସରାଣାଂ ସପ୍ତକଂ ବାପି ବିଭୃୟାତ୍କଣ୍ଠଦେଶତଃ ।
ମୁକୁଟେ କୁଣ୍ଡଲେ ଚୈବ କର୍ଣ୍ଣିକାହାରକେଽପି ବା ।। ୧୮ ।।

କେୟୂରକଟକେ ସୂତ୍ରଂ କୁକ୍ଷିବନ୍ଧେ ବିଶେଷତଃ ।
ସୁପ୍ତେ ପୀତେ ସଦାକାଲଂ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ଧାରୟେନ୍ନରଃ ।। ୧୯ ।।

ତ୍ରିଶତଂ ତ୍ୱଧମଂ ପଞ୍ଚଶତଂ ମଧ୍ୟମମୁଚ୍ୟତେ ।
ସହସ୍ରମୁତ୍ତମଂ ପ୍ରୋକ୍ତମେବଂ ଭେଦେନ ଧାରୟେତ୍ ।। ୨୦ ।।

ଶିରସୀଶାନମନ୍ତ୍ରେଣ କଣ୍ଠେ ତତ୍-ପୁରୁଷେଣ ତୁ ।
ଅଘୋରେଣ ଗଲେ ଧାର୍ୟଂ ତେନୈବ ହୃଦୟେଽପି ଚ ।। ୨୧ ।।

ଅଘୋରବୀଜମନ୍ତ୍ରେଣ କରୟୋର୍ଧାରୟେତ୍ସୁଧୀଃ ।
ପଞ୍ଚାଶଦକ୍ଷଗ୍ରଥିତାନ୍ ବ୍ୟୋମବ୍ୟାପ୍ୟପି ଚୋଦରେ ।। ୨୨ ।।

ପଞ୍ଚ ବ୍ରହ୍ମଭିରଙ୍ଗୈଶ୍ଚ ତ୍ରିମାଲା ପଞ୍ଚ ସପ୍ତ ଚ ।
ଗ୍ରଥିତ୍ୱା ମୂଲମନ୍ତ୍ରେଣ ସର୍ବାଣ୍ୟକ୍ଷାଣି ଧାରୟେତ୍ ।। ୨୩ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ଭଗବନ୍ତଂ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଂ ଭୁସୁଣ୍ଡଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ
ରୁଦ୍ରାକ୍ଷାଣାଂ ଭେଦେନ ଯଦକ୍ଷଂ ଯତ୍ସ୍ୱରୂପଂ ଯତ୍ଫାଂଲମିତି ।
ତତ୍ସ୍ୱରୂପଂ ମୁଖଯୁକ୍ତମରିଷ୍ଟନିରସନଂ କାମାଭୀଷ୍ଟଫଲଂ ବ୍ରୂହୀତି ହୋବାଚ ।

ତତ୍ରୈତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ——
ଏକବକ୍ତ୍ରଂ ତୁ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ପରତତ୍ତ୍ୱସ୍ୱରୂପକମ୍ ।
ତଦ୍ଧାରଣାତ୍ପରେ ତତ୍ତ୍ୱେ ଲୀୟତେ ବିଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।। ୧ ।।

ଦ୍ୱିବକ୍ତ୍ରଂ ତୁ ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚାର୍ଧନାରୀଶ୍ୱରାତ୍ମକମ୍ ।
ଧାରଣାଦର୍ଧନାରୀଶଃ ପ୍ରୀୟତେ ତସ୍ୟ ନିତ୍ୟଶଃ ।। ୨ ।।

ତ୍ରିମୁଖଂ ଚୈବ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷମଗ୍ନିତ୍ରୟସ୍ୱରୂପକମ୍ ।
ତଦ୍ଧାରଣାଚ୍ଚ ହୁତଭୁକ୍ତସ୍ୟ ତୁଷ୍ୟତି ନିତ୍ୟଦା ।। ୩ ।।

ଚତୁର୍ମୁଖଂ ତୁ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ଚତୁର୍ବକ୍ତ୍ରସ୍ୱରୂପକମ୍ ।
ତଦ୍ଧାରଣାଚ୍ଚତୁର୍ବକ୍ତ୍ରଃ ପ୍ରୀୟତେ ତସ୍ୟ ନିତ୍ୟଦ ।। ୪ ।।

Not For Commercial Use

ପଞ୍ଚବକ୍ତ୍ରଂ ତୁ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପକମ୍ ।
ପଞ୍ଚବକ୍ତ୍ରଃ ସ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ପୁଂହତ୍ୟା ଚ ବ୍ୟପୋହତି ।। ୫ ।।

ଷଡ୍-ବକ୍ତ୍ରମପି ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ କାର୍ତିକେୟାଧିଦୈବତମ୍ ।
ତଦ୍ଧାରଣାନ୍ମହାଶ୍ରୀଃ ସ୍ୟାନ୍ମହଦାରୋଗ୍ୟମୁତ୍ତମମ୍ ।। ୬ ।।

ମତିବିଜ୍ଞାନସଂପତ୍ତିଶୁଦ୍ଧୟେ ଧାରୟେତ୍ସୁଧୀଃ ।
ବିନାୟକାଧିଦୈବଂ ଚ ପ୍ରବଦନ୍ତି ମନୀଷିଣଃ ।। ୭ ।।

ସପ୍ତବକ୍ତ୍ରଂ ତୁ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ସପ୍ତମାଲାଧିଦୈବତମ୍ ।
ତଦ୍ଧାରଣାନ୍ମହାଶ୍ରୀଃ ସ୍ୟାନ୍ମହଦାରୋଗ୍ୟମୁତ୍ତମମ୍ ।। ୮ ।।

ମହତୀ ଜ୍ଞାନସଂପତ୍ତିଃ ଶୁଚିର୍ଧାରଣତଃ ସଦା ।
ଅଷ୍ଟବକ୍ତ୍ରଂ ତୁ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷମଷ୍ଟମାତ୍ରାଧିଦୈବତମ୍ ।। ୯ ।।

ବସ୍ୱଷ୍ଟକପ୍ରିୟଂ ଚୈବ ଗଙ୍ଗାପ୍ରୀତିକରଂ ତଥା ।
ତଦ୍ଧାରଣାଦିମେ ପ୍ରୀତା ଭବେୟୁଃ ସତ୍ୟବାଦିନଃ ।। ୧୦ ।।

ନବବକ୍ତ୍ରଂ ତୁ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ନବଶକ୍ତ୍ୟଧିଦୈବତମ୍ ।
ତସ୍ୟ ଧାରଣମାତ୍ରେଣ ପ୍ରୀୟନ୍ତେ ନବ ଶକ୍ତୟଃ ।। ୧୧ ।।

ଦଶବକ୍ତ୍ରଂ ତୁ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ୟମଦୈବତ୍ୟମୀରିତମ୍ ।
ଦଶାପ୍ରଶାନ୍ତିଜନକଂ ଧାରଣାନ୍ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।। ୧୨ ।।

ଏକାଦଶମୁଖଂ ତ୍ୱକ୍ଷଂ ରୁଦ୍ରୈକାଦଶଦୈବତମ୍ ।
ତଦିଦଂ ଦୈବତଂ ପ୍ରାହୁଃ ସଦା ସୌଭାଗ୍ୟବର୍ଧନମ୍ ।। ୧୩ ।।

Not For Commercial Use

ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ଦ୍ୱାଦଶମୁଖଂ ମହାବିଷ୍ଣୁସ୍ୱରୂପକମ୍ ।
ଦ୍ୱାଦଶାଦିତ୍ୟରୂପଂ ଚ ବିଭର୍ତ୍ୟେବ ହି ତତ୍ପରମ୍ ।। ୧୪ ।।

ତ୍ରୟୋଦଶମୁଖଂ ତ୍ୱକ୍ଷଂ କାମଦଂ ସିଦ୍ଧିଦଂ ଶୁଭମ୍ ।
ତସ୍ୟ ଧାରଣମାତ୍ରେଣ କାମଦେବଃ ପ୍ରସୀଦତି ।। ୧୫ ।।

ଚତୁର୍ଦଶମୁଖଂ ଚାକ୍ଷଂ ରୁଦ୍ରନେତ୍ରସମୁଦ୍-ଭବମ୍ ।
ସର୍ବବ୍ୟାଧିହରଂ ଚୈବ ସର୍ବଦାରୋଗ୍ୟମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୧୬ ।।

ମଦ୍ୟଂ ମାଂସଂ ଚ ଲଶୁନଂ ପଲାଣ୍ଡୁଂ ଶିଗ୍ରୁମେବ ଚ ।
ଶ୍ଳେଷ୍ମାତକଂ ବିଡ୍ୱରାହମଭକ୍ଷ୍ୟଂ ବର୍ଜୟେନ୍ନରଃ ।। ୧୭ ।।

ଗ୍ରହଣେ ବିଷୁବେ ଚୈବମୟନେ ସଂକ୍ରମେଽପି ଚ ।
ଦର୍ଶେଷୁ ପୂର୍ଣ୍ଣମାସେ ଚ ପୂର୍ଣ୍ଣେଷୁ ଦିବସେଷୁ ଚ ।
ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଧାରଣାତ୍ସଦ୍ୟଃ ସର୍ବପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧୮ ।।

ରୁଦ୍ରାକ୍ଷମୂଲଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମା ତନ୍ନାଲଂ ବିଷ୍ଣୁରେବ ଚ ।
ତନ୍ମୁଖଂ ରୁଦ୍ର ଇତ୍ୟାହୁସ୍ତଦ୍ବିନ୍ଦୁଃ ସର୍ବଦେବତାଃ ।। ୧୯ ।। ଇତି ।।

ଅଥ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଂ ଭଗବନ୍ତଂ ସନତ୍କୁମାରଃ ପପ୍ରଚ୍ଛାଧୀହି ଭଗବନ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଧାରଣବିଧିମ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍ସମୟେ ନିଦାଘଜଡଭରତଦତ୍ତାତ୍ରେୟକାତ୍ୟାୟନଭରଦ୍ୱାଜକପିଲବସିଷ୍ଠପିପ୍ପଲାଦାଦୟଶ୍ଚ
କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଂ ପରିସମେତ୍ୟୋଚୁଃ ।
ଅଥ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଃ କିମର୍ଥଂ ଭବତାମାଗମନମିତି ହୋବାଚ ।
ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଧାରଣବିଧିଂ ବୈ ସର୍ବେ ଶ୍ରୋତୁମିଚ୍ଛାମହ ଇତି ।
ଅଥ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଃ ପ୍ରୋବାଚ ।
ରୁଦ୍ରସ୍ୟ ନୟନାଦୁତ୍ପନ୍ନା ରୁଦ୍ରାକ୍ଷା ଇତି ଲୋକେ ଖ୍ୟାୟନ୍ତେ ।
ଅଥ ସଦାଶିବଃ ସଂହାରକାଲେ ସଂହାରଂ କୃତ୍ୱା ସଂହାରାକ୍ଷଂ ମୁକୁଲୀକରୋତି ।

Not For Commercial Use

ତନ୍ନୟନାଜ୍ଜାତା ରୁଦ୍ରାକ୍ଷା ଇତି ହୋବାଚ ।

ତସ୍ମାଦ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷତ୍ୱମିତି କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଃ ପ୍ରୋବାଚ ।

ତଦ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷେ ବାଗ୍ୱିଷୟେ କୃତେ ଦଶଗୋପ୍ରଦାନେନ ୟତ୍ଫଲମବାପ୍ନୋତି ତତ୍ଫଲମଶ୍ନୁତେ ।

ସ ଏଷ ଭସ୍ମଜ୍ୟୋତୀ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ଇତି ।

ତଦ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ କରେଣ ସ୍ପୃଷ୍ଟ୍ୱା ଧାରଣମାତ୍ରେଣ ଦ୍ୱିସହସ୍ରଗୋପ୍ରଦାନଫଲଂ ଭବତି ।

ତଦ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷେ କର୍ଣ୍ଣୟୋର୍ଧାର୍ୟମାଣେ ଏକାଦଶସହସ୍ରଗୋପ୍ରଦାନଫଲଂ ଭବତି ।

ଏକାଦଶରୁଦ୍ରତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।

ତଦ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷେ ଶିରସି ଧାର୍ୟମାଣେ କୋଟିଗୋପ୍ରଦାନଫଲଂ ଭବତି ।

ଏତେଷାଂ ସ୍ଥାନାନାଂ କର୍ଣ୍ଣୟୋଃ ଫଲଂ ବକ୍ତୁଂ ନ ଶକ୍ୟମିତି ହୋବାଚ ।

ୟ ଇମାଂ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲୋପନିଷଦଂ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ବାଲୋ ବା ୟୁବା ବା

ବେଦ ସ ମହାନ୍ଭବତି ।

ସ ଗୁରୁଃ ସର୍ବେଷାଂ ମନ୍ତ୍ରାଣାମୁପଦେଷ୍ଟା ଭବତି ଏତୈରେବ ହୋମଂ କୁର୍ୟାତ୍ ।

ଏତୈରେବାର୍ଚନମ୍ ।

ତଥା ରକ୍ଷୋଘ୍ନଂ ମୃତ୍ୟୁତାରକଂ ଗୁରୁଣା ଲବ୍ଧଂ କଣ୍ଠେ ବାହୌ ଶିଖାୟାଂ ବା ବଧ୍ନୀତ ।

ସପ୍ତଦ୍ୱୀପବତୀ ଭୂମିର୍ଦକ୍ଷିଣାର୍ଥଂ ନାବକଳ୍ପତେ ।

ତସ୍ମାଚ୍ଛ୍ରଦ୍ଧୟା ୟାଂ କାଂଚିଦ୍ଗାଂ ଦଦ୍ୟାତ୍ସା ଦକ୍ଷିଣା ଭବତି ।

ୟ ଇମାମୁପନିଷଦଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ସାୟମଧୀୟାନୋ ଦିବସକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।

ମଧ୍ୟାହ୍ନେଽଧୀୟାନଃ ଷଡ୍ଜନ୍ମକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।

ସାୟଂ ପ୍ରାତଃ ପ୍ରୟୁଞ୍ଜାନୋଽନେକଜନ୍ମକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।

ଷଟ୍ସହସ୍ରଲକ୍ଷଗାୟତ୍ରୀଜପଫଲମବାପ୍ନୋତି ।

ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାସୁରାପାନସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସ୍ତେୟଗୁରୁଦାରଗମନତତ୍ସଂୟୋଗପାତକେଭ୍ୟଃ ପୂତୋ ଭବତି ।

ସର୍ବତୀର୍ଥଫଲମଶ୍ନୁତେ । ପତିତସଂଭାଷଣାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।

ପଙ୍କ୍ତିଶତସହସ୍ରପାବନୋ ଭବତି । ଶିବସାୟୁଜ୍ୟମବାପ୍ନୋତି ।

ନ ଚ ପୁନରାବର୍ତତେ ନ ଚ ପୁନରାବର୍ତତ ଇତ୍ୟୋଂସତ୍ୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

Not For Commercial Use

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use